

بررسی نقش عمران شهری در ارتقاء بهبود خدمات (مطالعه موردی: شهرداری کوچصفهان استان گیلان)

افشین حسنی فشتالی

کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، گیلان، ایران

چکیده

هدف تحقیق بررسی نقش عمران شهری در ارتقاء بهبود خدمات (مطالعه موردی: شهرداری کوچصفهان استان گیلان) می باشد. روش توصیفی- تحلیلی و روش گردآوری اطلاعات کتابخانه ای بوده، ابتدا با جستجو در پایگاه ها و سایت های اینترنتی و بانک های اطلاعاتی و استنادی مانند پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، SID، مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی، تبیان، مگ. در بین منابع مختلف با توجه به موضوع انتخابی و تحقیقات انجام شده است. در این تحقیق از روش کتابخانه ای استفاده شده، نوع داده ها ونحوه اجراء هم به روش کتابخانه ای است. روش در تحقیقاتی که ماهیت کتابخانه ای دارند تقریباً تمام تلاش محقق در کتابخانه ها صورت می پذیرد. حتی در تالیفات و تصنیفات نیز از این روش استفاده می شود. گام اول در مهارت تحقیق کتابخانه ای آشنایی با نحوه استفاده از کتابخانه است برای اینکار محقق باید از روش های کتابداری نحوه استفاده از برگه دان و ثبت مشخصات کتاب، نحوه جستجوی کتاب در کتابخانه و رایانه و ... اطلاع حاصل نماید. اسناد عمده در مطالعات کتابخانه ای عبارتند از : کتاب؛ مقاله ها و مجله ها؛ سایت ها، دیسک های رایانه؛ اسناد اصل؛ اسناد دولتی؛ نشریه های رسمی دولتی،-اسناد شخصی و خصوصی؛ مطبوعات؛ آمار نامه ها ابزار گردآوری اطلاعات از طریق فیش برداری از منابع خواهد بود. بدین صورت که بعد از مأخذشناسی و گردآوری منابع مطالب موردنیاز استخراج و در فیش ثبت خواهد شد. روش تجربه و تحلیل و بررسی اطلاعات به صورت توصیفی- تحلیلی بوده است.

کلیدواژگان: عمران شهری، بهبود خدمات، شهرداری کوچصفهان استان گیلان

-مقدمه

نظام تصمیم‌گیری شهری نمی‌تواند کارگزار ناکارایی توسعه شهر و عنصری منفعل و غیر مسئول در قبال عدم تحقق طراحی مطلوب شهرها باشد. امروزه با گذشت چند دهه از تبیین نقش مؤثر طراحی شهری در بهبود شرایط زیستی شهرها و ارائه نظریات متعدد در این زمینه، بیشتر گروه‌های حرفه‌ای، سازمانها و اتحادیه‌های توسعه شهری جهان در این ارتباط موضع‌گیری نموده و تلاش کرده‌اند تا جایگاه طراحی شهری را (اگرچه با تعابیر متفاوت) در اسناد حقوقی و الزام آور توسعه شهری تقویت نمایند. این امر متأسفانه بازتاب مؤثری در سازمانهای تخصصی کشورمان نداشته است. از مهمترین جلوه‌های عدم تحقق پذیرش طراحی شهری در کشور می‌توان به مواردی چون؛ ضعف کیفیت اجرا، زمان طولانی اجرا یا حتی اجرا نشدن طرح‌ها، ضعف مدیریت تهیه طرحها (نیازسنجی و تعریف پروژه‌ها، هدایت و نظارت بر پروژه‌ها و غیره) و در بسیاری از موارد تهیه طرح‌های موازی و یا متفاوت بودن طرح اجرا شده از طرح (یا طرح‌های) تهیه شده اشاره کرد. این امر نه تنها موجب اتلاف هزینه‌های زیاد می‌شود، بلکه منجر به صرف زمان و منابع تخصصی و آسیب‌های اجتماعی فراوان نیز می‌گردد. در این میان نظام مدیریت توسعه شهری بعلاوه گستردگی وظایف و اختیارات خود در مدیریت و هماهنگ‌سازی بقیه عوامل مؤثر در نظام مدیریت توسعه شهری، به عنوان مهمترین عامل بسترساز یا مرتبط و مؤثر بردیگر عوامل تأثیرگذار در تحقق طراحی شهری مطرح است. در مجموع جامعه مخاطب این تحقیق، مهمترین چالش‌های مدیریتی تحقق پذیرش طراحی شهری را در سطوح و موضوعات زیر مطرح کردند. این چالش‌ها بعنوان مبنای این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته‌اند که عبارتند از: سطح کلان: مسائل مربوط به ساختارهای کلان تأثیرگذار؛ چالش‌های حقوق و قوانین توسعه شهری؛ چالش‌های ساختار مدیریتی (تشکیلات، اختیارات، وظایف و غیره)؛ سطح میانی: ویژگی‌های نهادی و روابط سازمانی و عوامل مرتبط با آن؛ ۱. چالش‌های جلب مشارکت اجتماعی و اقتصادی (سرمایه‌گذاری)؛ ۲. چالش‌های فنی و مهندسی نظام مدیریت توسعه شهری؛ ۳. سطح خرد: نظام‌های خرد مؤثر در توسعه شهر؛ ۴. چالش‌های مدیریت توسعه شهری در ارتباط با بخش تخصصی (حرفه‌ای و دانشگاهی) (صفوی، ۱۳۹۰).

بحث تحقیق

نظام مدیریت مشارکتی، نظام همکاری فکری و عملی کلیه اعضای یک سازمان با سطوح مختلف مدیریتی آن سازمان است. در این نظام، کلیه افراد سازمان، درباره روش‌های حل مسائل و ارتقاء بهره‌وری سازمان، فعالانه اندیشه کرده و حاصل آنرا در قالب طرح‌ها و پیشنهادها به سازمان ارائه می‌کنند. بدین طریق سازمان از یک نظام هم‌فکری و هم‌اندیشی برای رسیدن به اهداف سازمان بهره‌می‌جوید. نظام مدیریتی به تعبیری در واقع نوعی نظام مدیریت شورایی با شکل خاص خود است. در این نظام برای افکار و خلاقیت‌های کلیه اعضای سازمان ارزش شایسته قائل شده و در تصمیم‌گیری از آن‌ها استفاده می‌شود، وجود و جریان این نظام نتایج و پیامدهای مثبت و مطلوب متعددی در بر دارد که در مجموع نقش مهمی در فرآیند توسعه منابع انسانی ایفاء می‌کند (آشناور و همکاران، ۱۴۰۰).

قانون‌نوسازی و عمران شهری

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

نوسازی و عمران و اصلاحات اساسی و تأمین نیازمندیهای شهری و احداث و اصلاح و توسعه معابر و ایجاد پارک ها و باغ های عمومی موجود و تأمین سایر تأسیسات مورد نیاز عمومی و نوسازی محلات و مراقبت در رشد متناسب و موزون شهرها از وظایف اساسی شهرداریها است و شهرداریها در اجرای وظایف مذکور مکلف به تهیه برنامه های اساسی و نقشه های جامع هستند.

ماده ۲:

در شهر تهران از تاریخ اول فروردین ماه ۱۳۴۸ و در سایر شهرها از تاریخی که وزارت کشور تعیین و اعلام کند بر کلیه اراضی و ساختمانها و مستحدثات واقع در محدوده قانونی شهر عوارض خاص سالانه بپردازند که در هزار بهای آنها که طبق مقررات این قانون تعیین خواهد شد برقرار می شود. شهرداریها مکلفند بر اساس مقررات این قانون عوارض مذکور را وصول کرده و منحصرأ بمصرف نوسازی و عمران شهری برسانند. مصرف وجوه حاصل از اجرای این قانون در غیر موارد مصرح در این قانون در حکم تصرف غیر قانونی در اموال دولت خواهد بود.

تبصره ۱:

ترتیب ممیزی و تشخیص و طرزوصول عوارض مذکور و ترتیب تعیین نسبی از قیمت ملک که در هر شهر با توجه بمقتضیات و شرایط خاص اقتصادی مآخذ دریافت عوارض قرار می گیرد بموجب آئین نامه ای که از طرف وزارت کشور تنظیم و بتصویب هیئت وزیران می رسد تعیین و اجرا خواهد شد.

تبصره ۲:

در شهر تهران عوارض املاک مؤدیانی که مجموع عوارض هر یک از آنان در سال تا مبلغ یکهزار و پانصد رالر باشد، بخشوده می شود و در سایر شهرها انجمنهای شهر می توانند با تایید وزارت کشور تمام یا قسمتی از عوارض املاک کلیه مؤدیانی را که مجموع عوارض هر یک از آنان طبق مقررات این قانون در سال تا مبلغ یکهزار و پانصد رالر باشد با توجه به مقتضیات خاص اقتصادی شهر با انتشار آگهی مشمول بخشودگی قرار دهند.

تبصره ۳:

در شهر تهران از اول فروردین ماه ۱۳۴۸ و در سایر شهرها از تاریخی که وزارت کشور اجرای مقررات این ماده را اعلام می کند عوارض سطح شهر و سایر عوارض دریافتی از اراضی و ساختمانهای شهری ملغی می شود.

افزایش سریع تولید و درآمد سرانه، امید به اشتغال در صنایع و امکان استفاده از تسهیلات آموزشی، درمانی و فرهنگی بهتر در شهرها متدرجاً و به طور مداوم جمعیت را به سوی مراکز شهری و صنعتی کشور جذب نموده تا جایی که میزان رشد جمعیت در مناطق روستایی به ۱،۶ درصد تقلیل و در مناطق شهری به ۵،۱ درصد افزایش یافته است. در سال ۱۳۴۵ تعداد ۲۴۹ شهر با جمعیتی معادل ۹،۷ میلیون نفر و در ۱۳۵۱ تعداد ۲۹۸ شهر با جمعیتی معادل ۱۳،۲ میلیون نفر جامعه شهری ایران راتشکیل داده است. خصوصیات بارز شهرهای ایران در این دوره وجود تعداد زیادی شهر با جمعیت کم و تعداد معدودی با جمعیت بسیار زیاد می باشد به طوری که حدود ۴۸،۵ درصد از کل جمعیت شهرنشین در سال ۱۳۵۱ در هفت شهر بزرگ (تهران - اصفهان - مشهد - تبریز - شیراز - آبادان و اهواز) که هر یک دارای جمعیتی بیش از ۲۵۰ هزار نفر می باشد سکونت دارند. این ناهماهنگی در رشد و توزیع جمعیت شهری مبین این است که میل به زندگی در شهرهای بزرگ شدت گرفته و جمعیت بدون در نظر گرفتن ظرفیت و امکانات شهرهای بزرگ با مهاجرت های دائمی به تراکم بیش از حد این قبیل شهرها کمک نموده است. ادامه این گرایش مسائل و مشکلات حادی از قبیل تراکم

جمعیت، ازدحام وسائط نقلیه، عدم تکافوی آب آشامیدنی، آلودگی هوا، کمبود تأسیسات و تسهیلات شهری و بالاخره عدم دسترسی به تأسیسات فرهنگی و بهداشتی را در شهرهای بزرگ موجب می‌گردد. با توجه به توزیع نامتناسب جمعیت شهرنشین در وضع موجود و پیش‌بینی افزایش جمعیت مناطق شهری به میزان ۴ میلیون نفر طی برنامه پنجم عمرانی کشور و با در نظر گرفتن اینکه شهرها مراکز تحول و پیشرفت اقتصادی و اجتماعی کشور هستند هدفهای اساسی برنامه پنجم عمران شهری به شرح زیر پیش‌بینی گردیده است.

جمع بندی و نتیجه گیری

توسعه شهری به زبان ساده تمام مراحل پیاده سازی در کالبد و اجتماع شهر است. شهر به عنوان پیچیده ترین مصنوع دست بشر نیازمند مدیریت با دارا بودن طیفی از ادراک و پیچیدگی است. امروزه مدیریت و توسعه شهرها تحول یافته است. شهرها برای رفاه و آسایش بیشتر شهروندان توسعه پیدا می‌کنند. شهرداری نقش مهمی در موفقیت و برنامه ها و طرح های توسعه شهری بر عهده دارند این موضوع بخصوص در ارتباط با توسعه شهری اهمیت می‌یابد. توسعه پایدار ارائه راه حل هایی در مقابل الگو سنتی و کالبدی، اجتماعی، اقتصادی را شامل می‌شود، که بتواند از بروز مسائلی همچون نابودی منابع طبیعی، تخریب اکوسیستم ها، رواج بی عدالتی ها، آلودگی، افزایش بی رویه جمعیت و پایین آمدن کیفیت زندگی انسان جلوگیری کند. تخریب جمعیت و پایین آمدن کیفیت زندگی انسان ها جلوگیری کند. امروزه از مهمترین مسائل زندگی شهرنشینان افزایش جمعیت بوده و تأمین رفاه و آسایش یا به عبارتی بالابردن کیفیت زندگی برای آنان دارای اهمیت زیادی می‌باشد، مسأله ایی که مدیران شهری در پی ارتقا آن برای شهروندان می‌باشند. از سوی دیگر جهان امروز با چالش‌هایی مواجه است که ناشی از دگرگونی‌های حاصل از پیشرفت علم و صنعت و طرح نیازهای جدید سازمانی و اجتماعی است.

منابع و ماخذ

- اندستا، فروغ و روستایی، شهرپور، ۱۴۰۰، ارزیابی عوامل مؤثر بر اجرای حکمروایی شهری مشارکتی (برنامه NBN) در منطقه ۲ کلان شهر تبریز، <https://civilica.com/doc/۱۲۵۳۰۵۵>
- چاره جو، فرزین، احمدی، عاطفه، جوان، فرهاد (۱۳۹۹)، تحلیل و ارزیابی رابطه حکمروایی خوب شهری و کیفیت زندگی (مورد: محلات شهر سنندج)، فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی منطقه‌ای، دوره ۱۰، شماره ۱ و ۲، بهار ۹۹
- خلیل نژاد، جلیل، (۱۴۰۰)، افزایش کیفیت زندگی شهری با رویکرد مشارکت شهروندان در اداره شهر، دومین کنفرانس بین‌المللی فناوری‌های نوین در مهندسی معماری و شهرسازی ایران، تهران، ص ۷، <https://civilica.com/doc/۱۲۳۷۸۴۶>
- رفعیان، م، حسنی پور، ع (۱۳۹۰)، حکمرانی خوب شهری از منظر نظریات شهرسازی، انتشارات طحان شمس پویا، محمدکاظم، توکلی نیا، جمیله، صرافی، مظفر، فنی، زهره (۱۳۹۶)، تحلیلی بر برنامه‌های توسعه و سیاست‌های زمین شهری با تأکید بر رویکرد حکمروایی خوب زمین، موردپژوهی: کلانشهر تهران، اطلاعات جغرافیایی زمستان ۱۳۹۶، دوره ۲۶، شماره ۱۰۴، از صفحه ۵۷ تا صفحه ۷۶.
- صالحی، اسماعیل (۱۳۹۲). اجلاس ۲۰۰۲ کشورها در ژوهانسبورگ و اهمیت آن در مدیریت شهری. فصلنامه شهرداری‌ها، ۳۳-۳۵، ۴۵.
- صرافی، مظفر (۱۳۷۹) مفهوم مبانی و چالش‌های مدیریت شهری، فصلنامه‌ی مدیریت شهری، شماره، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، تهران: انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور ص ۲۸.
- صفائی پور، زهرا (۱۳۹۶)، نقش مدیریت شهری در راستای تحقق توسعه پایدار شهری (مطالعه موردی: شهر ایلام)، فصلنامه مطالعات عمران شهری، دور اول، شماره دوم، پاییز ۱۳۹۶
- صلاح، محمدحسین، حسن‌زاده، علی اکبر، (۱۴۰۰)، تحلیلی بر نقش شورای اسلامی شهر و شهرداری بر مدیریت یکپارچه شهری بر مبنای رضایتمندی شهروندان (نمونه موردی: شهر می‌مند فارس)، دوازدهمین کنفرانس ملی مهندسی عمران، معماری و شهرسازی، شیروان، <https://civilica.com/doc/۱۳۰۷۸۱۸>
- علی آبادی، حسین، شرافتی، علی، احمدی، محسن، (۱۴۰۰)، ارتقا کیفیت زندگی در فضای شهری با تأکید بر رویکرد مدرن در شهر بجنورد، سیزدهمین کنفرانس ملی مهندسی عمران، معماری و توسعه شهری، بابل
- محمدی، ناصر، مجتبی‌زاده خانقاهی، حسین، توکلان، علی، (۱۴۰۰)، تحلیلی بر حکمروایی شهری مبتنی بر ارائه الگوی بهینه (مطالعه موردی شهر گرمدره)، <https://civilica.com/doc/۱۱۶۲۶۷۸>
- ملکی، محمد، موسوی، میرنجف، (۱۴۰۰)، توانمندسازی سکونتگاه‌های غیررسمی با تأکید بر شاخص‌های حکمروایی خوب شهری (مطالعه‌ی موردی: محلات غیررسمی شهر ایلام)، <https://civilica.com/doc/۱۲۴۱۴۲۱>
- نیکبخت، مسعود، (۱۴۰۰)، کیفیت زندگی شهری و حکمروایی شهری، دوازدهمین کنفرانس ملی مهندسی عمران، معماری و شهرسازی، شیروان، ص ۱۱-<https://civilica.com/doc/۱۳۰۷۸۳۸>
- چاره جو، فرزین و احمدی، عاطفه و جوان، فرهاد، ۱۳۹۹، تحلیل و ارزیابی رابطه حکمروایی خوب شهری و کیفیت زندگی (مورد: محلات شهر سنندج)، <https://civilica.com/doc/۱۳۹۳۲۶۸>